

BARNETS RÖST

2025

Sammanfattning

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen

Sammanfattning av BARNETS RÖST 2025 -enkäten

Barnets röst är Rädda Barnens årliga enkät som har genomförts sedan 2001. Målet med enkäten är att lyfta upp barns och ungas upplevelser i det offentliga samtalet och beslutsfattandet. I år var teman för enkäten barns och ungas upplevelser av välbefinnandet, vardagen och familjens ekonomiska situation.

Insamlingen av material till enkäten genomfördes i två omgångar. I den första omgången (27.3.–7.4.2025) samlades svar in i Verians demografiskt representativa internetpanel från 1 030 unga mellan 9–17 år från det finländska fastlandet. Den andra omgången (22.4.–13.5.2025) omfattade Webropol-nätenkäten genomförd av Rädda Barnen som var riktad till unga mellan 12–17 år. Den besvarades av 1 211 barn och unga.

I båda enkäterna bedömde de svarande sin ekonomiska situation relativt lika. Ungefär hälften av de svarande bedömde att deras familj har en bra ekonomi. 19 % (Verian) och 13 % (Webropol) av de svarande definierade sin familjs ekonomi som dålig.

Hos barn visar sig fattigdom som brister i vardagen

Nästan en femtedel av barnen med dålig ekonomi upplever att det inte finns tillräckligt med mat regelbundet hemma. Maten beskrivs som ensidig, och kylskåpet är ofta tomt. Inköp behöver nog övervägas, vilket för många innebär att även behöva avstå från hygienprodukter samt nödvändiga mediciner. De har inte råd att köpa nya kläder ens från loppmarknader.

	Dålig ekonomi	Alla svarande	Bra ekonomi
Inte tillräckligt med mat regelbundet hemma	19 %	7 %	4 %

Barnen berättar att den ekonomiska knappheten orsakar oro över att klara sig, skam över familjens situation samt skuld för de egna behoven, när de förstår att familjens ekonomiska situation är svår. De ekonomiska svårigheterna betonas framför allt i familjer med ensamstående föräldrar, där resurserna ofta är mer begränsade och vardagsutmaningarna hopar sig.

Barnen beskriver hur de struntar i sina egna behov och önskemål eller förverkligar dem självständigt till exempel med hjälp av pengar från sommarjobb. De deltar också i familjens gemensamma inköp i mån av möjlighet.

Den ekonomiska situationen påverkar avsevärt barns och ungas möjligheter att delta i fritidsaktiviteter. Av de svarande med dålig ekonomi upplever endast 28 % att de kan delta i fritidsaktiviteter på samma sätt som sina jämnåriga, och nästan hälften berättar att aktiviteterna är för dyra. Många har också varit tvungna att sluta med en hobby eller hitta gratis alternativ. De begränsade möjligheterna till fritidsaktiviteter upplevs öka känslan av utanförskap och att gå miste om.

Fattigdom försämrar barns välbefinnande

Av svaren på enkäten framgår att stress och utmaningar med den psykiska hälsan är vanliga bland barn och unga. Av alla svarande upplever 36 % att deras psykiska hälsa är bra, av de med dålig ekonomi 23 %. Även den positiva inställningen till sig själv är svag hos många.

	Dålig ekonomi	Alla svarande	Bra ekonomi
Jag tycker om mig själv som jag är	31 %	50 %	61 %

Effekten av den ekonomiska situationen på välbefinnandet betonas i upplevelser av barn och unga med dålig ekonomi som över lag är mer negativa än andras. När familjens vardag kretsar kring oro och osäkerhet, speglar det sig i humöret och den mentala hälsan. Barnen beskriver hur sorg, ångest och stress över ekonomiska problem gör att de orkar sämre i vardagen och har mindre positiva upplevelser.

	Dålig ekonomi	Alla svarande	Bra ekonomi
Jag är orolig över hur mina föräldrarska orka	42 %	20 %	13 %

Many children from low-income families have to bear the anxiety of their family's financial situation and their own needs from an early age. The situation is felt to be stressful and unfair, as one's childhood is much more stressful than that of others. Children being concerned about their parents' ability to cope is another form of sharing responsibilities. Children report feeling anxiety over their parents' financial stress, which negatively impacts the atmosphere at home.

Fattigdom utmanar framtidsplanerna

” Förverkligandet av framtidsdrömmarna begränsas av brist på pengar, en känsla av hopplöshet, stress och oro över familjens välbefinnande.

Framtidsvisionen hos de svarande med dålig ekonomi är betydligt dystrare än hos andra svarande. De upplever mer sällan framtiden som stabil, bekymmersfri, hoppfull eller trygg. Tron på att hitta en meningsfull studie- och arbetsplats samt viktiga relationer är svagare jämfört med andra svarande. Många önskar av framtiden framför allt ekonomisk stabilitet och bättre ekonomi. Särskild oro orsakas av nedskärningar i den sociala tryggheten och vilka konsekvenser det har på hur ska klara vardagen nu och i framtiden.

Fattigdom i barnfamiljer kan förebyggas

Enligt de svarande i Barnets röst-enkäten borde familjer som lever i en svår ekonomisk situation stödjas materiellt till exempel genom matdonationer och ekonomiska bidrag. Även möjligheter till gratis fritidsaktiviteter upplevs som viktiga. Dessutom önskar många skattelättnader för låginkomsttagare samt att barnbidrag ska betalas upp till 18 år.

De svarande hoppades på omprövning och tillbakadragning av nedskärningar riktade på olika områden, större satsningar på stödjande av barn och ungas välbefinnande samt lyssnande och beaktande av barns och ungas åsikter bättre än i dagsläget. Framför att barn och unga var oroliga över frågor kring den psykiska hälsan, för vilka de saknar stöd i rätt tid samt fler tjänster.

Vad ska beslutsfattarna göra nationellt?

- Lagändringar 2024–2025 och reformen av utkomststödet ökar fattigdomsriskerna hos barn ännu mer och försämrar skyddet för grundläggande och mänskliga rättigheter. Den sociala tryggheten får inte försämrats mer. Alla lagändringar för 2026 som fördjupar fattigdomen bland barnfamiljer ska avslås. Baserat på konsekvensanalyserna ska även tidigare beslut som har stridit mot barnets rättigheter och bästa tas tillbaka.
- Genom en nationell barnstrategi kan fattigdom bland barnfamiljer och utslagning förebyggas konsekvent över olika sektorer. Handlingsförmågan för barnstrategin ska garanteras så att Finland även i fortsättningen kan binda sig vid målen för den europeiska barngarantin och den nationella åtgärdsplanen för att minska fattigdomen och utslagningen, som har som mål att minska antalet människor som löper risk att drabbas av fattigdom och utslagning med 100 000 fram till år 2030. En tredjedel av dessa ska vara barn. Vid fattigdomsbekämpning ska man ta hänsyn till de utmaningar som finns i såväl landsbygden som städerna.
- Barn som lever i fattigdom ska höras bättre vid lagberedning och verkställande av politiska program, och samråd ska förebygga beslut mot barnets bästa.
- Barn och barnfamiljer ska mer effektivt informeras om de tjänster och FPA-förmåner som de har rätt till.
- Vid reformen av den sociala tryggheten ska man alltmer noggrant ta hänsyn till familjer som löper risk för att drabbas av fattigdom och utslagning i flera generationer, som t.ex. hushåll med ensamstående föräldrar, invandrare och sjuka.
- Föräldrars sysselsättning ska stödjas och möjligheterna till deltidsarbete ökas. Samordning av arbete och familjeliv ska främjas. I de tjänster som stärker sysselsättningen ska inverkan av familjers mångfald identifieras.
- Finland ska fortfarande ambitiöst binda sig vid mål 1 i Agenda2030 som syftar till att minska fattigdom såväl nationellt som globalt.

Vad ska beslutsfattarna göra i välfärdsområdena?

- I välfärdsområdena ska man i början av mandatperioden för regionfullmäktige säkerställa att tjänsteinnehavarna, de professionella och beslutsfattarna har tillräckligt med kunskap om bedömning av konsekvenserna för barn och barnbudgetering samt konsekvent börja använda dessa verktyg regelbundet i beslutsberedningen.
- Kundavgifterna för primärvården ökade med 22,5 % och avgifterna för specialistsjukvården med hela 45 % i början av 2025. Kundavgifterna ska inte höjas mer.
- Barn och barnfamiljer ska ha lika möjligheter till tillräckliga social- och hälsovårdstjänster i rätt tid, även digitalt, oavsett vilket välfärdsområde de bor i. De som bor i landsbygden och i städerna får inte hamna i en ojämlig ställning.
- Förebyggande mentalvård riktad till barn, unga och barns föräldrar ska möta behoven hos de boende i respektive välfärdsområde i tid. Vid mentalvård för barn och unga ska informationen överföras sömlöst mellan kommunen och de professionella i välfärdsområdet. Föräldrarna har inte något primärt ansvar för att säkerställa kommunikationen.
- Socialt arbete i välfärdsområdena ska garanteras tillräckliga resurser som kan säkerställa ett tillräckligt kompletterande och förebyggande utkomststöd för de som behöver det.
- Familjer ska erbjudas tillräckligt med stöd och handledning i föräldraskap med hjälp av familjearbete och hemservice. För att stödja barns goda uppväxt och utveckling ska tidigt stöd erbjudas även i rådgivningsbyrån och andra hälso- och sjukvårdstjänster.

Vad ska beslutsfattarna göra i kommunerna?

- Kommunerna ska i början av en ny mandatperiod öronmärka minst en gratis och önskad aktivitet i samband med skoldagen för barn i budgeten, såväl i städer som landsbygdskommuner, och vara beredda på att statsunderstödet för att genomföra Finlandsmodellen för hobbyverksamhet kommer att minska allt mer.
- Vid beslutsfattandet i kommunen, såsom ekonomiska beslut samt utarbetande av välfärdsplaner och -berättelser, ska upplevelser av barn och unga i familjer med låga inkomster höras och aktivt tillsammans med dem söka lösningar för att bryta fattigdomen och utslagningen.
- Förebyggande stöd för främjande av barns och ungas mentala hälsa ska ges i tid, och det ska ske äkta möten i de ungas vardagsmiljöer. Detta förutsätter förstärkande av samarbetet mellan social- och hälsovårds- samt utbildningsbranschen, ungdomsarbete och skolorna samt säkerställande av tillräckliga resurser.
- Lösningar för att komma ifrån upplevelser av ensamhet bland barn och unga som lever i fattigdom och med låga inkomster ska aktivt sökas.
- Lika möjligheter till utbildning ska säkras i kommunerna. När nätverket av läroanstalter på andra stadiet minskar, måste kommunerna aktivt söka lösningar där lika möjlighet att studera fortfarande förverkligas trots eventuella långa avstånd. Därför ska inte heller de studerandes stöd för boendet försämrats ännu mer.
- Kommunerna ska ordna arbetsförmedlingen så att föräldrar till barn som lever i fattigdom lättare får arbete och en fast anställning. Detta arbete ska göras aktivt själv eller i samarbete med andra kommuner.
- Invandrarfamiljer löper stor risk att drabbas av utslagning och ekonomisk nöd. Därför ska man inte spara på kommunernas integrations- och sysselsättningstjänster.
- Kommunerna ska kartlägga behovet av akut hjälp med mat och kläder tillsammans med företag och föreningssektorn.

Vad kan vi göra tillsammans?

- Vi ska uppmuntra och stärka varandra att möta och behandla människor med respekt och uppskattning för att alla ska kunna uppleva sig som en värdefull del av sin gemenskap, oberoende av den ekonomiska situationen.
- Gemenskapens stärkande kraft ska utnyttjas när fattigdom bland barnfamiljer ska minskas. Betydelsen av olika organisationer, föreningar och företag, församlingar och idrottsföreningar samt digitalt stöd och lokalsamhällen ska beaktas som en del av barns och familjers stöd i vardagen. Det är viktigt att samarbeta över sektorsgränser och genom att dra nytta av den offentliga och tredje sektorns kompetens.
- Lokalt verkande sammanslutningar ska säkerställas resurser att hjälpa familjer som lider av ekonomiska svårigheter med rådgivning och tillräckliga ekonomiska bidrag.
- Möjligheterna för barn och unga att bli hörda och sedda ska främjas i sammanslutningar till exempel med gemensamma träffar och evenemang samt digitala hjälpmedel. Genom att höra barns önskemål kan man arrangera till exempel gratis tillfällen att prova på olika aktiviteter tillsammans med kommunen och hobbyföreningar.